

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában	
Egész évre	750
Félévre	380
Negyedévre	200
Egy hónapra	70
Egy szám ára pályaudvaron és vidéken is 3 lej	
Bukarestben	3.50
Csehszlovákiában	
Egy hónapra	25 csk
Egy szám	1.50 csk

1924 június 30 Hétfő

Ciuj-Bukarest * VII. évfolyam * 143. szám

5684. Szíván 27

Csalódott ifjuság

Ha csupán ezt akarta Anghelescu miniszter, akkor elérte célját: *a neve fenn fog maradni*. Ha nem is örökre, de hosszú emberöltők során minden biztonnal. Száz és százerek fogják emlegetni még évtizedek múlva is a liberális rezsim mindenható közoktatási miniszterét. Más lapra tartozik aztán, hogy ez a hírnév megfizető-e viselőjére és hogy az ellenkezés nyomán áldás, vagy átok fakad az emlékezők ajkán. Vannak emberek, akiknek mindegy: jó-e vagy rossz a hírnév, csak *hírnév* legyen. Augustus császár felépítette Rómát, ezért lett híres, Nero viszont felgyújtotta és szintén híressé vált. Teljesen izlés dolga, hogy ki milyen hírnévre törekszik, amint hogy az emberi természet is kétféle: az egyik építész, másik romboló hajlamos. Minden sértő célnak nélkül megállapíthatjuk, hogy Anghelescu miniszter neve nem az építés révén vált fogalomná. De hogy fogalomná vált, ez bizonyos. Románia kisebbségi népeinek tudatában Anghelescu miniszter ur é és ha ő maga meg nem változtatja, örökre úgy fog élni, mint aki lerombolta a kisebbségi kultúrát évszázados hátyát és könyörtelen, szátkéklő iskolapolitikájával megméltelyezte egy egész tanuló-generáció lelkét.

Az erdélyi román nép lelkében is él egy ilyen elnyomó kultuszminiszter emléke. Goldis László nemzeti párti képviselő éppen a parlament mai ülésén hivatkozott erre a volt magyar kultuszminiszterre, amikor kijelentette, hogy Anghelescu miniszter elemi iskolai törvényjavaslata éppen olyan, mint a románokra oly gyászos emlékeztető *Apponyi-féle* törvény, amely a nemzetiségek megszüntetését célozza. Goldis megismételte a már oly sokszor hangzott igazságot, hogy Romániának nincs mit félnie a nemzetiségektől s ezért oka sincsen rá, hogy velük szemben, különösen kulturális téren agresszív fellépjen. Am minden józan figyelmeztetés és minden kétségbeesett tiltakozás teljesen meddő és hasztalan, mert Anghelescu miniszter vakon és érzéktelenül halad a megkezdett úton és folytatja a kisebbségi iskolák rombolását. Ez az elemi iskolai törvény logikus következménye annak az iskolarendszernek, amelyet a liberális rezsim négyéves uralma alatt inaugurált, amint hogy a készülő középiskolai törvény is természetes továbbfolytatása lesz az Anghelescu-szisztemának. A kisebbségek ma már ott tartanak, hogy kezdik belátni az iskoláért folytatott harc teljes céltalanságát és a támadó veszélyekkel szemben az egykedvű passzivitás álláspontjára helyezkednek. Hol az a régi harci kedv, amelylyel egykor sikra keltünk iskoláink védelmére. Hol az a frissesség és lendület, amellyel az érvek légióit csatasorba küldtük, hogy kiküzdjék igazságunkat. Eltompult a harci zaj és lábhoz kerültek a fegyverek. Mert a kormány a mi érveinkkel és logikus követeléseinkkel szemben nem érveket és logikai szükségszerűségeket sorakoztatott fel, hanem a vak erőszakot, amely minden érve ököllel felel, amely nem lát, nem hall, nem érez, csak sújt. Alig hisszük, hogy akedna Európában még egy politikus, aki egy ilyen nyilvánvalóan igazságtalan álláspontot ilyen szívósn, ilyen konokul, ilyen okatlanul védelmezne és valósítana meg.

Anghelescu miniszter iskolapolitikájában nem a program a legveszedelmesebb, hanem az a rendszertelenség, amellyel ezt a programot realizálni akarja. A kisebbségi iskolákhoz nap nap után érkeznek az újabb és újabb rendeletek, nap nap után változnak meg az intézkedések és előírások, úgy hogy az iskolák fölött állandóan a bizonytalanság atmoszférája lebeg. Ez a bizonytalanság és rendeltelenség felmérhetetlen veszedelmeket rejt magában. Az iskolának leglényegesebb kelléke éppen az állandóság.

Megingathatatlan várnak kell lennie az iskolának, mert az iskola az ifjuság társadalmi kerete, a fiatal generáció első beilleszkedése a társas élet formái között. Itt kell megismernie az állam malterének törvényeknek szilárdságát és itt kell az első impressziót szereznie a stabil rendről, amelyre minden egészséges társadalom felépül. Ez az első impresszió rendszerint kitörülhetetlen nyomokat hagy az ifjuság lelkében. De ha az iskolában napról-napra változnak a szabályok, ha a tanítás rendje márholnapra felborul, ha a tanuló társadalom az állandó bizonytalanság érzésével jár az iskolába, akkor meg kell rendülnie az egészséges társadalomba vetett hitnek és ez a lelki állapot, ez a mentalitás átplántálódik az életbe is, mert hiszen a tanulóifjuság rendeltetése, hogy előbbutóbb kikerül az életbe és döntő tényezője lesz a társadalomnak. Anghelescu miniszter iskolatörvényei és rendeletei semmivel sem járultak hozzá, hogy az ifjuságnak az egészséges, stabil társadalomban való hitét megerősítsék. A mai iskolákból egy hitében csalódott, reményeiből kiábrándult ifjuság kerül az életbe s ha a kormány nem fog gondoskodni róla, hogy a holnap iskolája fölött más atmoszféra lebegjen, akkor kevés kilátás lesz ezeken a tájakon igazi békére és társadalmi harmóniára.

Mussolini lemondását követeli az olasz ellenzék

Bojkotálni fogják a parlamentet, amíg Matteotti gyilkosait meg nem büntetik és amíg fel nem oszlatják a fascista miliciát. Németországot is meghívják a londoni konferencia egy részére

(Róma, június 28. Az Uj Kelet tudósítójától) A parlamenti ellenzék manifesztumban fogja követelni Mussolini távozását és mindaddig, míg gyökeres változások nem lesznek, bojkotálni fogja a parlamentet. Az ellenzék visszautasítja a Mussolini által felajánlott együttműködést, ha a miniszterelnök nem járul hozzá egy parlamenti bizottság kiküldéséhez a Matteotti féle gyilkosság ügyében és ha nem járul hozzá a milícia feloszlatásához. Mussolini ezzel szemben kijelentette, hogy semmiféle kompromisszumra nem hajlandó.

Páris, június 29. Herriot miniszterelnök tegnap hosszabb ideig tanácskozott Hesch párisi német nagykövettel. Ezzel kapcsolatban és londoni jelentés alapján híre jár, hogy az antant hatalmak londoni tanácskozásának egy részére Németországot is meg fogják hívni.

A közelgő amnesztitörvény több politikai elítelt szabadonbocsátását készíti elő. Az igazságügyminiszter kijelentette, hogy Calillaux volt miniszterelnök, akit Poincaré kormánya a németekkel való egyetértés címén elítelt, amnesztit fog kapni.

Constantinescu miniszter keveri a Stere-ügy kártyáit

Az „Aurora” szerint Stelian Popescut, a „Lupta” szerint Sterét vásárolta meg a miniszterelnök, hogy a fuziót megküszíthassa. A Stere-ügy kulisszatitkai három megvilágításban Utolsó kísérlet a fuzió megmentésére

(Bucuresti-Bukarest, jun. 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A fuzió ügyében a parasztpárt hosszabb vita után elfogadta Cantacuzino Matei következő formuláját: Az új párt ideiglenes vezetését négytagú bizottság veszi át, amelybe mindegyik párt két-két tagot delegál, tehát a pártvezetőség tagjai lennének Maniu, Vajda, Lupu és Mihalache. Ezt a formulát a parasztpárt, annak beszarabiai frakciója és Stere is elfogadta. A nemzeti párt holnap válaszol erre a javaslatra, amelynek visszautasítása esetén a fuzió végleg megküszíthetetlen. A „Lupta” és „Adeverul” a Stere-féle dosszié eltűnésétől írva megállapítják, hogy régi szokás a román politikában, hogy hivatalos iratok magánosok rendelkezésére állanak. A lapok sürgős vizsgálatot követelnek a dosszié eltűnése ügyében.

Bukarest, június 28. A Stere körül megindult kavargás már elérte tetőpontját. Az egymás ellen hadakozó bukaresti lapok, egyrészt a nemzeti párt disszidens takistáinak lapjai a „Lupta” és az „Universul”, másrészt a parasztpárt lapja az „Aurora” már minden dokumentumot leközöltek egymás kompromittálására.

Az „Universul” és „Lupta” megírta már Steréről, hogy osztrák kém volt, pénzért ártotta a román érdekeket a háború alatt és hogy ellopta, vagy elloptatta a bűnösségéről szóló hadügyminiszteri aktákat.

Az „Aurora” ugyanakkor megírta, hogy Stelian Popescut és az „Universul”-t a semlegesség ideje alatt az oroszok pénzelték és hogy Stelian Popescut visszavonulása miatt csapták el bírói székekből és így tovább.

E beszédes dokumentumok után, amelyek körül egynémelyik valószínűleg kétes értékű, most még két igen érdekes kérdés vár feleletre. Hogyan lehet az, hogy Stelian Popescut és lapjai, annak ellenére, hogy ők már korábban is birtokában voltak a Stere ellen szóló bizonyítékoknak, mégis a legutóbbi hetekig a legmelegebben pártolták a fuzió gondolatát és csak közvetlenül a fuzió megvalósulása előtt borították fel teljesen a helyzetet és kezdték meg irtó hadjáratukat Stere ellen. A másik nem kevésbé érdekes kérdés arra vár feleletet, hogyan lehetséges, hogy Stere, akinek látnia kell, hogy az ő személyén fordul meg a fuzió sikere, nem áll félre a román demokrácia egyesülésének útjából?

A dokumentumok leközlése után a Stere körül hadakozó lapok most ennek a két kérésnek a kulisszatitkait tárják fel, természetesen saját külön megvilágításukban.

A „Lupta” nem kisebb szenzációról rántja le a leplet, minthogy Sterét Bratianu Ionel megvásárolta saját céljaira és Stere ilyenformán csak azért nem mozdul a helyéről, hogy kormány megbízásának eleget téve személyének előtérbe hozásával hiúsítsa meg a fuziót.

A parasztpárt hivatalos lapja nem kevésbé szenzációs megoldásra jött rá. A lap biztos helyről arról értesül, hogy a miniszterelnök Stelian Popescunak felszámolta a belügyminiszteri tárcát arra az esetre, ha a fuziót megküszíti.

Stelian Popescu tehát ezért ugrott ki a legutolsó pillanatban a nemzeti pártból és ezért indított két lapja útján kőhegyre menő harcot Stere ellen.

A két szenzációs leleplezés közül — a politikusok egyik részének véleménye szerint — egyik sem igaz, mások szerint mind a két leleplezés nagyon is megfelel a valóságnak.

Azok azonban, akik a legjáratosabbak a politika kulisszatitkainak a berkeiben, nagyon jól tudják, hogy a megküszílt fuzió tárgyalások mögött a liberális párt és a kormány legbiválóbb taktikusának Alexandru Constantinescu földművelésügyi miniszternek a személye húzódik meg. Constantinescu miniszter szűk baráti körben már egy évvel ezelőtt becsület-szavára fogadta, hogy ő fogja megakadályozni a fuziót és azóta keveri boszorkányos ügyességgel a kártyákat, felhasználja segítségül az „Universul”-t, a „Lupta”-t, Stelian Popescut, Sterét, a nemzeti pártot és a parasztpártot, akiket tetszése szerint mozgat, anélkül, hogy az ő kezét észrevehessék.

"Most csak pénzes emberek jöjjenek Palesztinába"

Gyárak, bankok, üzletek létesülnek. Egyre javul az élet. Ahol a nők hétköznapi is templomba járnak. Lovasbandériumok a kivilágított Tel-Aviv utcáin. Egy volt kolozsvári kereskedő levele

(Cluj-Kolozsvár, június 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Pár hónappal ezelőtt ment ki Palesztinába az ottani lehetőségek tanulmányozására Stern Béla kolozsvári festékkereskedő s végleg ott is maradt. Stern Béla most levelet írt Erec Jiszraélból, amely beszédes színekkel ábrázolja a Palesztinában folyó lázas építésmunkát, egyben alaposan rációfal az új Zsidóországról terjesztett valamennyi rossz és tendenciózus híresztelésre. Az érdekes levél közérdekű részleteit alább közöljük:

„Azért adok életjelt magamról olyan későn, mert előbb józan fejvel akartam megismerni az itteni viszonyokat. Megérkezésemkor ugyan erre képtelen lettem volna, mert sirtam örömben, hogy annyi szépet és jót látok a mi hazánkban. Egyebet sem tettem az első időben, csak utaztam. Tíz napot töltöttem Haifában, ugyanennyit Jeruzsálemben, Jaffában és Tel-Avivban. És itt le is telepedtem. Azután átutaztam Beirutba bevásárolni, hogy ne kelljen két-három hónapig tétlen ülnöm, amíg Németországból megérkezik az árum, de meggyőződtem róla, hogy én fogok Beirutnak szállítani akkor.

Most, hogy tisztán látom már a dolgokat, igazán mondhatom, nagyon szép itt zsidónak lenni. Végignézem például a purimi ünnepeket, amelyeket otthon még álomképen sem tudnak elképzelni az emberek. Délben kezdődtek az ünnepek változatos gyermekjátékokkal, amiket követett a szomszédos kolóniák tarka felvonulása felpántlikázott lovasbandériumokkal és ókrösszekerekkel. De az igazi ünnep este volt. Tel-Aviv nappali fényárban esett. Az ezernyi villanygömb és színes lámpa csodás fénykeverékében ujjongó, zajos és vidám csoportokban hullámoztak fel és alá a tömeg a pompás Allembysáton. Fáklyásmenet, álarokok, vándorló zenekarok tették felejthetlenné a gyönyörű napot.

Nagyon érdekes kép volt az is, amikor pészach előestéjén a város apraja-nagyja templomba sietett. Ekkor láttam, milyen rosszakarata híresztelés az, hogy itt nem vallásosok az emberek. Éppen most épül az új nagytemplom az Allembysáton, ahol három helyen folyik az istentisztelet. Ünnepek hetedik napján másképp volt. Az első „El molé rachamim“-ot Herzlért, a másodikat pedig a chuc-laarec (külföld) pogromáldozataiért mondották. Az egész templom zokogott... Magam is reggel-este járok templomba, ahol mindig vannak asszonyok hétköznapi is. Szombatot az egész város ünnepe és minden zárva. Az, aki nem is tartaná meg a szombatot, nem tud vásárolni. És így van ünnepezen is, pedig Kolozsváron ilyenkor sok vallásos ember is legalább be-néz az üzletbe. Az utcák öntözését szombatot arabok végzik motoros traktorokkal. De itt nem szabad nyitni, ez törvény. Még a posta is zárva van. Milyen más itt a posta is!

Dél előtt két levelet kaptam Kolozsvárról „Stern Béla, Tel-Aviv“ címmel és a posta mégis pontosan kézbesítette, pedig ninesen bejelentett lakásom. Ilyen rend van a mi országunkban! És mekkora szabadság! Nagyon kellemesen csalódtam.

Lakás van bőven, mert sok az építkezés, bár a telkek nagyon megdrágultak. Fürdőszobák lakást is kapni. Az élet egyre javul, habár ezen a téren nagyon ferde elképzelések vannak forgalomban Európában. Egy pesti ismerősöm például azt hiszi, hogy itt vadonban élünk, ahol majmokat lehet fogni. Mások viszont úgy képzelik el Palesztinát, hogy ide csak ki kell jönni s azonnal ölünkbe hullik a sok pénz. Ezek az urak nagyon fognak csalódni, mert itt komoly nagy munka folyik lázas igyekezettel. Most csak pénzes emberek jöjjenek ide, mégpedig olyanok, akiknek nemű fűrészlük is van kívánni munkájuk gyümölcsöt. Nagyon sok dussgazdag lengyelországi zsidó érkezik az országba, pedig most nem kergetik őket, de nem akarják bevárni a mindig bekövetkező pogromokat. Szerényen kezdik és amikor már elhelyezkedtek, csak akkor mennek a családjukért.

Tegnap érkezett meg a „Romania“ gőzös kivándorlókkal. Van közöttük néhány magyarországi is, de a többség lengyelek.

Éppen most meséli egy Lovas nevű pesti származású ismerősöm, hogy tegnap rakták le az új textilgyár alapkövét. Az alapítási banketten ott volt Diesengoff polgármester is. Az új vállalat tulajdonosa egy dussgazda lodzi gyáros, aki nemrég

érkezett Lengyelországból többemagával, köz tük az Itelman családdal, amely 250.000 fonttal hitelbankot nyit rövidesen. Sajnos, csak a magyar nyelvű zsidók nem akarják még megérteni az idők szavát. Hallom, sokan Amerikába készülnek. Az

Közgazdasági népszövetségre van szükség Európában

Beszélgetés Henri Dufrenne-urral, a párisi egyetem közgazdasági professzorával. A legyőzött és győző államok krízise. A fiatalok hozhatják meg a kibontakozást

(Páris, június 28. Az Uj Kelet kiküldött munkatársától.) Ezekben a napokban mulott tiz esztendeje, hogy egy rajongó szerb diák revolveréből kilobbant a világégés lángja, tiz esztendő óta áll Európa fejeverben és tiz esztendő óta nem nyerték vissza az országok háborúelőtti rendes képüket. Azt hittük, hogy a háború befejezése után azonnal kezdetét veszi a gazdasági reorganizáció, hogy a legyőzött államok is könnyűszerrel kiheverik majd a háború csapásait és a világ ereiben újra megpezdül a vér. Ma, hat esztendővel a háború befejezése után azonban azt látjuk, hogy egy a győző, mint a legyőzött államokban teljes gazdasági káosz uralkodik, a kormányok kétségbeesetten harcolnak az elöntéssel fenyegető ár ellen, a magánosok pedig egyre jobban közelednek az anyagi csőd felé. Mi ennek az oka? Hogyan lehetne a háborúnak ezeket a borzalmasan elszűkölt és megfertőzött sebeit meggyógyítani? Ki lesz az az orvos, akit majd ezért hozsánázva és áldva emleget az emberiség?

Ezeket a kérdéseket tettem fel Henri Dufrenne tanárnak, aki a párisi egyetemen közgazdaságot ad elő, a Boulevard Saint-Germain-en sétálva. Vasárnap délután volt, jókedvű fiatalok tartottak a Boisba, a villanyoskocsik és autóbúszok tömve haladtak Versailles felé és Dufrenne tanár uramatott a gondtalanul hancurozó leányokra és legénykére.

Munka, munka, munka

— Látja, ezek hozzák majd meg a kibontakozást. Mi már hiába harcolunk, mi már nem tudunk új ideológiákkal megbarátkozni, mi már nem tudunk olyant termelni, amelyre a világ jövőjének szüksége van. És nem is ötletek, nem is koncepciók, nem nagyszabású tervek kellenek ide legelőképpen, hanem ezek az emberek, akik most kacagva táncolják be a Boulevard aszfaltját, de akik holnap levegő az ünnepi ruhát, letörülve arcukról a vasárnapai sminket, dolgozni kezdenek. A munka kell, egyedül a munka, amely okos, racionális és helyes legyen, mert csak a munka az, amely helyrebillentheti Európa egyensúlyát.

A saint-germaini templom előtt leültünk egy padra és Henri Dufrenne szónokolni kezdett. Minden szava olyan volt, mintha az egyetem hívős termeiben katedrálról adna elő és nagyszámu hallgatóság lesné minden szavát.

Depresszió mindenfelé

— Nézzé végig Európa minden országát. Berlinben olyan súlyos volt a helyzet, amilyen súlyos helyzetet sem Bismarok, sem II. Vilmos nem tudtak elképzelni akkor, amikor ezt a súlyos helyzetet eredményező politikát inaugurrálták. Az egész ország tönkrement, most állítólag kezdenek rendbe jönni, de Berlin ma is a világ legdrágább városa. Nézzén Bécsbe, a legteljesebb kétségbeesés után jött egy pillanatnyi felszabadulás, ma azonban Ausztriában ismét depresszió uralkodik. Kelebre, Budapestén a zuhanás teljes erővel csak most kezdődik igazán és amint olvasom, az emberek már is fejletlenül és kétségbeesve szaladgálnak. Ezekben az országokban, amelyek mind legyőzettek és amelyek nem voltak elég rugalmasak, hogy földhözveretéstük után talpra szökjenek, egészen bizonyos, hogy ezekben az országokban még nagyon sokáig érezhető lesz a háború közgazdasági, tehát rosszabbik hatása. Könnyű lenne elfelejteni jóllakott gyomorral a tegnapi szenvedéseit, de nagyon keserves arra gondolni, hogy tiz évig azért szenvedtünk, hogy ma legyen meg a betevő falatunk. Ezekben az országokban mintha elfelejtettek volna dolgozni (ez talán Németországra nem vonatkozik egészenben) és ahelyett, hogy verejtékes munkához látnának, a kezeiket csapkodják össze és toruk szakadtából ordítanak segítségért. Bulgária — és ez az én tételemet igazolja — nem áldozta ennek a közgazdasági pestisnek, mert volt benne elég erő, hogy azonnal felugorjon a földről.

amerikaiak viszont idejönnek Palesztinába élni, Nemcsak szórakozni. Sokan vannak, akiknek az üzlete még Amerikában van, de a családjuk itt lakik. Sebaj, majd jönnek a mieink is, csakhoggy akkor kissé nehezebb lesz az ut ide.

— De hiszen tanár ur, a győző államokban sem sokkal rózsásabb a helyzet. Látjuk a francia franknál...

Dufrene professzor haragos pillantást vetett rám és az önértéztől szinte rikácsolt:

— Sohse féltek maguk a francia frankot. A mi pénzünk az igazi nemes valuta és ha külföldi tőzsdéken spekulánsok igekeznék is lenyomni értékét, belső tartalmát és vásárló erejét nem vehetik el. Mindazonáltal igaz van abban, hogy minket sem kímélt meg az a bizonyos közgazdasági pestis, mert a háború, vagy az utána következő idők politikája, ezt már a politikusoknak jobban kell tudni, tényleg lerontották Franciaország gazdasági életét. De ez a folyamat végigvonult a többi győztes országokon is, míg a legyőzött államok a nyit krízis áldozatai, addig nálunk burkolt krízisek tartják guzsban a kezeket és a lehetőségeket. Prága pénzügyi politikája nem bizonyult olyan jónak, mint azt kezdetben hitték és Csehország nagyon pangó ipara és kereskedelme sirnyli meg, hogy a cseh korona árát olyan magasra emelték. Romániában pénzhiány van és miut értesülök, a gyárak és az üzletek abszolút semmi forgalmat nem csinálnak.

A román pénzügy kritikája

— Tanár ur honnan ismeri a romániai viszonyokat?

— Először is olvasom a román lapokat, másodsor van néhány odavaló tanítványom, akik informálnak az ottani helyzetről. Nem lenne szabad, hogy a román pénzügyi kormányzat olyan mereven leszögezzé magát egy pénzügyi dogma mellé, mert hiszen a közgazdasági életet nem törvény, hanem szükségyszerűség irányítja. Angliában a munkanélküliség és az állandóan lángrakapó sztrájkmozgalmak teszik bizonytalanná a helyzetet, úgy hogy a kis és idegen forgalomból élő Svájcban kívül nem is igen tudok biztos és megalapozott közgazdasági életet találni Európában.

— Mi lesz ennek az eredménye? Mi lesz a vége?

— Az államoknak vannak szövetségeseik, egymásután kötik meg a titkos katonai szerződéseket, kormányok mennek és jönnek, mert nacionalisták, vagy radikálisok, fenyegetőzők, vagy pacifisták, de a világ gazdasági szanalása csak másodrendű kérdés. Hát megérdemi-e Európa, hogy rendezett viszonyok között élje le életét? Párisban ingadozik a frank és a legnagyobb probléma az volt az utóbbi napokban, hogy elfogadjá-e a kamara Millerand levelet. Bécsben az emberek tömegei vannak kenyér nélkül és valaki politikai merényletet követ el a kancellár ellen. Lehet, hogy ezek a dolgok szűnnek a közgazdasági bajok tömegéből fakadnak, de akkor üljenek össze a világ orvosai, állapítsák meg a diagnózt és akár operációval, akár anélkül, igekezzenek megmenteni a beteget. Alakítsanak külön közgazdasági népszövetséget, ez az új alakulat legyen állandó permanenciában, mert a sok politizálás mellett Európa egészen bizonyosan éhen hal. Dolgozni kell, mert a munka egyrészt megélhetést biztosít, másrészt az összességet is megmenti a katasztrófától.

A villamos megállóiig kísértém Dufrene urat és nagyon furcsa érzésekkel vettem búcsot tőle. Budapestén és Bécsben folyik a szanalás, ezerszámra bocsátják el az embereket, akik a legközelebbi jövőben éhezni lesznek kénytelenek és akkor Henri Dufrenne, egy jól táplált és jól szituált professzor, aki soha életében talán nem éhezett és aki kétségbe volna esve, ha mindennapi kényelme hiányoznék, a munkáról prédikál. Tegnapi láttam a munkaközvetítő előtt sorban állni a krízisek alatt nyögő országok idecsődültjeit, láttam magyarokat és osztrákokat is és láttam őket eredmény és munka nélkül eltávozni. Szerettem volna Dufrene villanyoskocsija után kiabálni:

— Ne jó tanácsokat, munkakalkulát kérünk igen tisztelt tudós professzor ur.

Tyrnauer István

Menn pa

Beterjesztet

tát. V
(Budape

jától.) Az i
lista képvis
tette, hogy
lett, a gazd
lista képvis
tomboló vih

— Már
szocialisták
listák „para

kormánypár
hogy az ülé
A nem
napon terj
előírányszat

millióba ke
nyozta, hog
képviselőhá
válaszolta, l
ezzel a ter
ségek a ré

a nemzetgy
tani. A jel

Budape
kötött mon

irányzatot.
koronára ru

lió aranyke

Budape
tizedik éve

hosszu has
nelmi jelen

témával fog
a versailles

szenvedés
tataknak tová

lek csak u
forrásai és
háborúra n

.....

Az ang
zülle

Az idege
adókkal
kés

(Konsta

dősítőjától

Konstanti

lik és ves
a török n

mint azt e

város jövő

a város?

Konsta

mint Páris

birodalom

ros interm

három év

nösen a t

megfoszto

tősségétől,

életét és

nyitják.

Az, h

mellett g

látszik or

tákat, aki

Ügyet se

kiáltásair

súlyos ter

kat. Ez a

Konstanti

jövédalm

Angon

férfiakat

ba, akik

kedvéért

felé szaga

elfeledik.

Már p

meg min

nalásának

város a

uton a

középső

Ha a haj

lonnak

hézséggel

állomason

kül fogja

Mennyibe kerül a magyar parlament egy ülése

Beterjesztették a nemzetgyűlés költségelőirányzatát. Vihar Szeder felszólalásai miatt

(Budapest, június 28. Az Új Kelet tudósítójától.) Az indemnitás mai vitájánál Szeder szocialista képviselő szelalt fel. Felszólalásában szóval tette, hogy a kereszténység, amikor államvallássá lett, a gazdagok pártfogójává szegődött. A szocialista képviselő ezen kijelentésére az egész Házban tomboló vihar tört ki.

Már a kereszténységet is gyalázni merik a szocialisták — hangzottak a kiáltások. A szocialisták „paraszt” és „buta” kifejezésekkel illették a kormányparti többséget. A vihar oly nagy volt, hogy az ülést fel kellett függeszteni.

A nemzetgyűlés költségelőirányzatát a mai napon terjesztették a parlament elé. A költségelőirányzat szerint egy rendes ülés hat-nyolc-kilencmillióba kerül. Homonnay képviselő azt indítványozta, hogy takarékosabból a nemzetgyűlés a régi képviselőházban ülésezzen, mire Lang előadó azt válaszolta, hogy a gazdasági bizottság foglalkozott ezzel a tervvel és megállapította, hogy a költségek a régi parlamentben is fenmaradnának, mert a nemzetgyűlés palotáját épügy fenn kellene tartani. A jelentést elfogadták.

Budapest, június 28. A külföldi kölcsönre leköött monopóliumok bevételei túlhaladják az előirányzatot. Júniusban az összegvétel 6.250.000 koronára rugott, amiből a dohányjvedékre 5 millió aranykorona esett.

Budapest, június 28. A szarajevói merénylet tízedik évfordulója alkalmából a budapesti lapok hosszú hátsóban méltatják a merénylet világtörténelmi jelentőségét. A berlini sajtó szintén ezzel a témával foglalkozik és egyben rámutatnak, hogy a versaillesi béke ötödik évfordulója még mindig szenvedés közepette találja a német népet. Rámutatnak továbbá arra, hogy a megalázó békefeltételek csak újabb konfliktusok és ellenségeskedések forrásai és hangsúlyozzák, hogy a német revansháborúra nem gondolhatnak.

Az angorai kormány tervszerűen zülleszteti le Konstantinápolyt

Az idegen megszállás elleni gyűlöletből külön adókkal Konstantinápoly gazdasági romlását készítik elő az angorai soviniszta

(Konstantinápoly, június 28. Az Új Kelet tudósítójától.) Azonmá birodalom hajdanigyöngye, Konstantinápoly napról napra jobban hanyatló és veszt el korábbi jelentőségét. Ma már a török negyedekben egyebet sem lehet hallani, mint azt a kérdést, mi lesz az egykori világváros jövője? Valóban bukásra van-e ítélve a város?

Konstantinápoly nagyobb területen épült mint Páris és ezenfelül középpontja a török birodalomnak. De a török nacionalisták a város internacionális megszállása miatt, amely három év óta sanyargatja a muzulmán, különösen a török lakosságot, dühre gerjedtek és megfosztották Konstantinápolyt politikai jelentőségétől, vidéki várossá züllesztették, amelynek életét és sorát a kis sárfészek Angorából irányítják.

Az, hogy Konstantinápoly ilyen bánásmód mellett gazdaságilag teljesen tökre megy, úgy látszik cseppet sem izgatja az angorai sovinisztaikat, akik mindent gyűlölnék, ami idegen. Úgyet sem vetnek a konstantinápolyi viszonyaira, akik hol a külön adók, hol más súlyos terhek miatt emelik fel tiltakozó szavakat. Ez a bánásmód annál érthetlenebb, mert Konstantinápoly szolgáltatta eddig a birodalom javadalmának negyedrészt.

Angorából nap-nap után előkelő kormányférfiakat hoz az expresszvonal Konstantinápolyba, akik az Angorában nélkülözött kényelem kedvéért rándulnak át ide, de amint visszafelé száguldanak a vonat, mindezen ígretüket elfeledik.

Már pedig ha haladéktalanul nem tesznek meg mindent a konstantinápolyi kikötő kihalásának érdekében, akkor a Boszporus-menti város a legrosszabbra lehet elkészülve. Víziton a Fekete-tenger felé Konstantinápoly a középső állomás Piräus és Odessza között. Ha a hajójáratoknak és kereskedelmi forgalomnak mindenféle kényelmetlenséggel és nehézséggel kell megküdenie ezen a középső állomáson, akkor a kereskedelmi utasok nélkül fogják átszeli a szorosot, hogy Konstanti-

nápolyban kikötőnek, ami hamar éreztetni fogja hatását Piräus és Odessza fellendülésében és Konstantinápoly lezüllesztésében.

Ezért indokolt a konstantinápolyi lakosság egyre sürögöbben hangoztatott kérése, hogy

Goldis László támadja a kormány iskolapolitikáját

Apponyi törvényéhez hasonlítja az elemi iskolai reformjavaslatot. A kamarában Stere állampolgárságának elközbását javasolták. Öt napig meghosszabbítják a parlamenti ülészakot

(Bucuresti-Bukarest, június 28. Az Új Kelet tudósítójától.) A kamara mai ülésén Darlea és Goldis között személyes kérdésben támadt vita Goldis azon állítása következtében, hogy Darlea a magyar uralom alatt a román nemzeti párt jelöltjei ellen lépett fel jelöltnek csendőrségi támogatással. Azután Popovici Mihály ismerteti a Consiliul Dirigent tárgyalásait egy angol konzorciummal az állami kincsek kihasználása végett és megállapítja, hogy Tancred Constantinescu nem volt jól informálva ebben a kérdésben.

Ezután a kamara részleteiben is megszavazta a bányatörvényt, majd folytatta az elemi iskolai reform tárgyalását. Goldis László a javaslat ellen beszélt, amelyet antidemokratikusnak tart,

a kisebbségekre nézve pedig olyan Apponyi féle törvénynek, amely a nemzetiségek megszüntetését célozza.

A román államnak semmiféle oka nincs a kisebbségek elleni agresszív politikára, mert a szászok, akik izolálva élnek, nem jelentenek semmi veszélyt és a székelly sziget is elvész a román tengerben. Épp ellenkezőleg, a szászokat támogatni kell, mert az iskolák a rend és fegyelem mintaképei. Beszél az egyház és iskola közötti tradicionális viszonyról.

Az éjjeli ülésen Fritz Konner szász képviselő a szászok óhajait tolmácsolja, Florescu craiovai képviselő ellenben kielégítőnek tartja a javaslatot Nagyrománia és bármely modern állam szempontjából.

Mit mondott Schor rabbi az amerikai zsidóknak

Letagadta az antiszemita atrocitásokat. Hogyan fogadja az amerikai zsidóság a magacsínálta országos főrabbit? Két cikk a newyorki „Der Tog”ban

(Cluj-Kolozsvár, június 28. Az Új Kelet tudósítójától.) Annakidején megírta az Új Kelet, hogy Chaim Schor, a hírhedt bukaresti kalandorrabbi a kormány megbízásából az Egyesült-Államokba utazott, hogy megcáfolja azokat a túlzott híreket, amelyek napvilágot láttak a külföldi sajtóban a romániai zsidóüldözésekről. A kormánytól legalább is bizarr gondolat, hogy mindenrekapothó Schor Chájimokkal akarja eltüntetni a zsidóellenes mozgalmakat, de nem mondható nagyon sikerültnek taktikai szempontból, hogy éppen Schor Chájimot bizta meg ezzel a diestelen feladattal, akinek ügyelmeit az Amerikában élő romániai zsidók tudtul ismerik. Igaz, másvalaki aligha vállalkozott volna arra, amit Schor rabbi csinál Amerikában. Az amerikai zsidóság nem is veszi komolyan azt, amit Schor rabbi igyekszik vele elhitetni, mert a sötétmultu rabbi

nagy buzgalmában áthágta a kapott utasításokat.

A kormány ugyanis csak annal bizta meg, hogy szállítsa le eredeti értekezése a külföldi rémhíreket, de Schor rabbi egyenesen letagadja, hogy Romániában antiszemita mozgalom van.

A félmillió példányszámban megjelenő „Der Tog” című newyorki jiddis napilap június ötödiki számából kiderül, hogy Schor rabbi milyen naiv érvekkel igyekszik elhitetni Amerika zsidóságával, hogy Romániában pompás dolguk van a zsidóknak. Az alábbiakban közöljük a „Tog” említett cikkét:

„Az önéletrajzi országos főrabbi Amerikába jött és azt meséli, hogy Romániában nincs is antiszemizmus.

A zsidóknak pompás jó dolguk van Romániában és a pogromokról, elnyomásról szóló hírek közönséges kohlományok. Ezt az üdvözlöt adta át tegnap Chájim S. Schor rabbi, aki még hozzátette, hogy nagyon sok zsidó magas tisztet tölt be a román hadseregben és a kormányzatban, kitűnő útleleteket csinálnak és vezetőkkül vannak elismerve a legelőkelőbb tudományos körökben és a társaságban.”

az angorai kormány törölje el a kikötőkre rótt külön adókat, mert nemsokára egyetlen hajó sem fogja szükségleteit beszerezni Konstantinápolyból, amely mindig is az idegenforgalomból élt.

Popovici a Stere-ügyről beszél, aki az „Universul” szerint az ellenség szolgálatában állott és kéri a kormányt,

alkalmazza az állampolgárság elvesztéséről szóló törvényt és vonja meg az állampolgárságot Sterétől.

A szenátusban Lambru tábornok a Vitéz Mihály-rend lovagjainak földosztását hozta újból szóba és kérte a vonatkozó törvényjavaslat napirendre tűzését. Ferechide elnök kijelenti, hogy a javaslat tárgyalása csak összesel lehetséges. Dissescu interpellációt jelent be az Akadémia adminisztrációja ügyében. Marzescu kéri az interpelláció másnapra elhalasztását, amikor a közoktatásiügyi miniszter is jelen lesz.

A parlamenti ülészakot valószínűleg mégis meghosszabbítják néhány nappal, mert hétfőig lehetetlen letárgyalni az összes beteresztett törvényjavaslatokat és ügyeket. Ezek közé tartozik a romanatzi és bocsamontani mandátumok igazolása is, továbbá több hiteljavaslat. Ígéretet tett a kormány arra is, hogy Joanitescunak a papirüggyben beteresztett interpellációjára válaszolni fog.

kormány ilyen körülmények között legalább 5 nappal kénytelen meghosszabbítani a parlamenti ülészakot.

A hadügyminiszter a kamara mai ülésén kéri fogja Sabnea képviselő mentelmi jogának felfüggesztését, akit a kisenevi hadbíróság börtönre ítelt. Az ítélet következtében Sabnea mandátumát megüresedettnek fogják nyilvánítani.

Másnap a „Tog” kis vezércikkben méltatja Schor Chaim személyét. Az éles meglátású cikkből, amelynek egyes részleteit itt közöljük, mindeki láthatja, hogy Schor rabbit mennyire ismerik már Amerikában:

„Zsidók között kétféle típusa van az ugynevezett közéleti embernek (klal-tüer): olyanok, akik mindig a közérdeket szónokolják és olyanok, akik megérdemlik a talpnyaló nevet. Vannak látszó zsidók, akik követelnek, akiknek van bátorságuk éles hangon beszélni és vannak eszeszómászó Mantschel zsidók, akik mindenkor készek arra, hogy kétrét görnyedjenek, akik mindig hizelegnek és ha valaki a szemükbe köp, azt mondják, hogy eső esik. Nos, egy ilyen talpnyaló (klal-kriecher) érkezett ide Romániából, egy rabbi, aki romániai főrabbinak tituláltatja magát. De ami bennünket érdekel, azok a ő félvilágosítáisi a zsidókat érintő román politikáról. A romániai zsidók most igazán súlyos helyzetben vannak. A bukaresti és jasi egyetemeken történt zavargások és az erdélyi zsidóverések megmutatták, mennyire megerősödött a romániai antiszemizmus.

Azt, hogy a mai román kormány közvetlenül felelős-e a zavargásokért, vagy sem, az olyan kérdés, amelyről most nem vitatkozhatunk. Nincsenek bizonyítékaik sem pro, sem kontra. De egy delog világos, az, hogy

a román kormány nagyon passzív módon viselkedett

és nagyon is elnéző a zavargók iránt, szemet hagy és hagyta őket, hogy csináljanak, amit akarnak. És ez azt jelenti, hogy a román kormány indirekt felelős. Mert ha egy kormány nem képes rendet tartani s az ország polgárait megvédeni, le kell mondania s helyet csinálnia egy olyan kormány-nak, amely tud és akar rendet teremteni.

Érthető, ha a román kormány azt a benyomást akarja kelteni, hogy az atrocitásokról szóló hírek túlzottak, de ennek hangoztatása nagyon gyenge elintézés. És ugyanez jön egy romániai rabbi és meséli, hogy a zsidók úgy élnek Romániában, „wie Gott in Frankreich”. Ezt egy rabbi mondja, aki azt állítja, hogy zsidókat képvisel, mert hiszen

országos főrabbiának nevezi magát. Bizonyos, hogy ő maga sem hiszi, amit mond, csak be akarja hízlelni magát a román kormánynál. Pedig tudhatná, hogy a talpnyalás kora elmúlt és az igazsággal, tiszta és őszinte igazsággal sokkal többre lehet menni — a román kormánynál is.

A fentieket annak hangsúlyozásával közöljük,

Sztrájkbaléptek a péterfalvai papirgyár munkásai

Munkaadók és munkások nyilatkozata a sztrájk okairól

(Cluj-Kolozsvár, június 28. Az Uj Kelet munkatársától.) El hó 26-án a péterfalvai papirgyár munkásai a régóta folyó tárgyalások megszakítása után sztrájkba léptek. Románia legnagyobb papirgyárának ezen üzembeszüntetését a munkaadók és a munkások között felmerült éles ellentétek okozták, melyek a kormánynak ama gazdaságpolitikájáig érnek el, melyet a romániai papirgyárosok által követelt papírvámemeléssel szemben tanúsított. Munkatársunk a sztrájk okairól megkérdezte egy a gyár igazgatóságát, mint a sztrájkban érdekelt munkások vezetőit. Munkaadói részről érdeklődésünkre a következő információt kaptuk:

A gyár igazgatósága azért nem teljesítette a munkások béremelésre vonatkozó kéréseit, mert a jelenlegi pénzkrisis és nehéz gazdasági helyzet lehetetlenné teszi, a munkások által követelt bérek megadását. A külföldi gyárak konkurenciája oly erősen nyomja a még fejletlen és ezer nehézséggel küzdő romániai papirgyártást, hogy minden anyagi megvárakoztatás csak újabb válsággal fenyegeti az anélkül is ezer akadállyal küzdő romániai papirtermelést. A munkások bérkövetelése csak abban az esetben volna teljesíthető, ha a kormány nem zárkózna el a papír behozatali vámjának felemelésétől és nem tenné ki a romániai papirgyárakat a fölényesen termelő külföldi papirgyárak kényének, kedvének.

Erdeklődtünk a sztrájk okai iránt a szak-szervezetek vezetőségénél is, ahol, szemben a papirgyár igazgatóságának álláspontjával, a következő információt nyertük:

A péterfalvai papirgyár igazgatósága azért

zárkózott el ridegen a gyár munkásainak bérválságától, mert a sztrájkba kényszerített háromszázötven munkás munkabeszüntetésével akarja a kormánynál elérni a papírvám behozatali vámjának felemelését. A munkásság nagyon jól tudja, hogy a gyár igazgatói hajlandók lettek volna, élükön Tannenbaum bécsi vezérigazgatóval a munkásság bérköveteléseit teljesíteni, ha a részvénytársaság elnöksége és a részvényesek többsége nem zárkózott volna el ridegen a követelések teljesítésétől. A papirgyár munkásainak órábéré két lejtől harmickét lejjig terjed, ami a többi szakmák munkásainak béréhez viszonyítva eljcsődien csekély. Ezzel szemben a péterfalvai papirgyárnak a „Monitorul Oficial” 52. számában közzétett mérlege hat és egynegyedmillió tiszta nyereséget tüntet fel, mely összegből könnyen lehetne fedezni a munkásság bérigényeit és főleg új investációkra tellene, ami jelenleg a részvényesek miatt lehetetlen. A részvényesek élén Constantinescu földmívelésügyi miniszter áll, aki romániai magatartásával homlokegyenest ellenkezőleg, egy francia szaklapban azzal az érveléssel védelmezi meg az új bányatörvényjavaslatot (altalaj nacionalizálása), hogy a román kormánynak nem a tőke érdekeire kell elsősorban tekintettel lennie, hanem a munkásság anyagi fejlődését kell szem előtt tartania. A külföldi gyárak konkurenciájáról szóló panaszok sem jogosultak, mert a belföldi gyárak, ha többmillió tiszta hasznuknak egy részét beruházásokra fordítanak, úgy gyáraik modernizálásával a külföldi modern gyárakkal szemben mindenkor versenyképessé lehetnének.

Gyanútlan zsidó járókelőket megdobálnak kövekkel. A sorozatos utcai támadásokban kisebb-nagyobb mértékben megsebesültek: Freund Szimcha és Kaim Sámuel naszói, Gancz Ábrahám és Schaffer Mihály kisrebrai lakosok. Heimovits József kocsis szakállát három diák megtépdeste nyílt utcán és fényes nappal, mert nem akarta őket kocsiháztatni — ingyen.

A hatóságok és a csendőrség mindent elkövetnek a rend fentartására, mégis napról-napra nagyobb méreteket öltenek a zsidóellenes atrocitások. Naszód utcai állandóan antiszemita daloktól hangosak, a parasztnépet ismeretlen egyének arra biztatják, hogy csináljanak forradalmat és öljkék le a zsidókat. És ezeknek az uszítóknak vak eszközei a fiatal diákok is, akik például szombaton nagy felvonulást rendeztek, miközben zsidógyalázó kiáltásokkal maguk köré csődítették a csöcselket is. Már-már attól lehetett tartani, hogy megtámadják a templomból hazatérő zsidókat, de az utolsó pillanatban az arrahaladó Bichigean liceumi igazgató közbelépett és erélyes módon szétoszlatta a fenyegetőző tömeget.

Csütörtökön a diákok arra használták fel a hetivásár zárzavarát, hogy néhány utcai süllyesztékkel megsebesítettek és elverték Gewürz Károly entradámi, Schaffer Mihály kisrebrai, Tischler Wolf naszói és Kiselnik Jakab telcsi lakosokat. Azután felvonultak a zsidó templom elé, ahol kövekkel megdobálták az istenházát és a róbbi lakását. Majd a rituális fürdőt is megostromolták, Stern Márkusz fürdőkezelőt földreperették, véresre verték és lábukkal össze-visszatiporták. Később visszamentek a vásárba s a piactér kellőközepében ilyeneket kiáltottak a falusiak felé:

— Gyertek, verjük agyon a zsidókat, ugye bánt érte bennünket senki!

De a parasztnép, szerencsére, nem is hederített az éretlen uszítókra, akiknek megfélemezését a katonaság erélyes közbelépésétől remélik az életükben és vagyonukban veszélyeztetett naszói zsidók.

Naponta vannak zsidóverések Naszódon

Cosbuc-liceumisták pogromra uszítják a falusi népet. Középor a zsidó házak, a zsidó templom, a rabbi lakás és az utcai járókelők ellen. Mi történt a csütörtöki vásárban? Bianu sziguranca-vezérfelügyelő jelentést tett a kormánynak a Szamosvígyin történt zsidóverésekről

(Cluj-Kolozsvár, június 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bukaresti „Adeverul” ma érkezett száma közli a kormánynak azt az elhatározását, hogy megbünteti a naszói Gheorghe Cosbuc-liceum diákjait, akik június 23-án hajnalban a bethleni állomáson véresre verték a Kolozsvár és Óradna között közlekedő 412. számú gyorsvonat zsidó utasait. Ennek megfelelően dr. Bianu Jenő, az erdélyi sziguranca vezérfelügyelője Franasovici belügyi államtitkártól táviratot kapott, amelyben részletes jelentést kérnek tőle a történetekről. Az államtitkár kérte a következőket közölni:

1. A neve mindazon tanulóknak, akik a zavargásokban és verekedésekben résztvettek.
2. Ha a diákok társaságában tanárok is voltak, kik voltak azok és milyen magatartást tanúsítottak a történetek alatt?
3. Volt-e rendőri karhatalom a helyszínen és milyen rendszabályok lettek foganatosítva általa a rendezavarások elfojtására?

4. És végül milyen magatartást tanúsítottak a CFR. alkalmazottai?

Bianu dr. vezérfelügyelő még ma elkészítette és letáviratozta jelentését, amelynek alapján a kormány intézkedni fog az illetékes minisztériumoknál, hogy a bűnösök megkapják a méltó büntetésüket.

Ezzel egyidejűleg arról értesülünk Naszódról, hogy a Cosbuc-liceum diákjai most már az egész várost terror alatt tartják. Különösen persze a zsidó lakosság körében leirhatatlan a nyugtalanság. Éjjelenként dühaj csapatok járják végig a kis város utcáit és válsággal megostromolják a zsidó házakat. Eddig a következő zsidók ablakait verték be: Edelstein Sándor, Friedmann Ábrahám, Fruchter Eliás, Fürst Bernát, özv. Gewürzné, Jakab József és Stössel Mózes. Fürst Bernát ablakait két izben is bezúzták, miközben a „keresztény himnusz” énekeltek.

De nappal is folytatódnak az atrocitások.

Prima bácskai kender
Kapható: Havas Dezse Timişoara

Butort, zongorát
Marosvásárhelyre SZÉKELY ÉS RÉTI
KEDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermék sztalosok farnlrszllr tletelket legoicsóbban itt szerzhetik be

MILKA SUCHARD
TISZTAN ALPESI TEJ KAKAO ÉS CUKOR.

Mannesmann-forrcsöveket szállít Grossmann Jenő Nagyvárad Baross-utca 10. szám. Sürgőnycim Grossmasin. — Telefonszám 2-86

Szőrmefestés és Gyapjufestés **TAVASZI RUHAKAT A LEGSZÉBBEN TISZTIT** **„KRISTALY” GŐZMOSÓGYÁR CLUJ** **Gyapju és gyapju-fonalfestés**
Telefon 500

Schicht „Szarvas” védjegyű szappan
kiméli értékes fehérneműjét

HIREK

As Uj Kelet az egyetemes erdelyi es bansagi zsidóság napilapja

Szerkesztők: Giszkalay Janos es dr. Marton Erno.

Feladás szerkesztő: Dr. Marton Erno

As Uj Kelet cikkeinek utannyomását csak a forrás megjelölésével engedjék meg.

Fizetési árak: Egy hónapra 70 lei, negyedévre 200 lei féltre 380 lei, egész évre 750 lei.

— A szászok tiltakoznak az új megyei beosztás ellen. Brassóból jelentik: Az erdélyi szászok körében egyre nagyobb ellenszenv nyilvánul meg a kormány azzal a tervvel szemben, hogy újjászervezi az erdélyi vármegyék területi beosztását. A kormánytervezet szerint Brassó-megyéhez csatolják majd Prahova-megye és Fogaras-vármegye egy-egy részét, miáltal a brassóme gyei lakosság száma százhuszezerről háromszázezer emberre fog szaporodni. A székelyek által lakott vármegyéket egyetlen vármegyévé fogják egyesíteni, Szabenyéhez pedig több szomszédos vármegyéből fognak bizonyos részt hozzácsatolni.

— Osztrák-német kereskedelmi tárgyalások. A Bécsben megszakadt osztrák-német kereskedelmi tárgyalásokat, mint Prágából jelentik, kedden Prágában folytatták. Hír szerint az osztrák-magyar kereskedelmi tárgyalások delegátusai is rövidesen Prágába érkeznek s itt fogják tárgyalásaikat folytatni.

— Angolelőnes tüntetés Egyiptomban. Kairóból jelentik: Kairóban tegnap angolelőnes tüntetések és felvonulások voltak, melyen a felvonuló tömegek Szudán visszadását követelték. Hír szerint az ország többi részében is izgatott a hangulat a még mindig érezhető angol fenhatóság miatt.

— Románia csatlakozik a nemzetközi védjegykonvencióhoz. Bukarestből jelentik: Most terjesztették a parlament elé a törvényjavaslatot arról, hogy Románia csatlakozzék az ipari és kereskedelmi védjegyek pártfogására vonatkozó nemzetközi egyezményekhez. Romániában ugyanis 1920-ig egyáltalán nem részesültek állami védelemben sem a találmányok, sem a védjegyek. 1920 június 17-én törvényrendelettel feltételeesen csatlakozott a találmányokról szóló párisi nemzetközi egyezményhez, amelyet a parlament csak az idén ratifikált. A most beterjesztett javaslat a kereskedelmi és gyári védjegyek nemzetközi védelméről szóló madridi egyezményhez való csatlakozásra vonatkozik.

— Kinevezték a moszkvai angol követet. Londonból jelentik: A „Morning Post” szerint Herriot londoni tartózkodása alkalmával fogadta Rákovszkyt, Oroszország londoni nagykövetét, akivel hosszabb eszmecserét folytatott. Ezzel egyidejűleg a lap arról is értesít, hogy Haden munkaspárti képviselőt Anglia moszkvai nagykövetévé nevezték ki.

— A szatmári közgazdasági szövetségek akciói. Szatmárról jelentik: Tegnap a szatmári közgazdasági szervezetek szövetségébe tömörült szindikátusok vezetői Barbul Illás Károly dr. elnöklettel ülést tartottak, melyen a kereskedők kedvezményes vizumának és a népbankok felállításának kérdését vitatták meg. A cseh vizum ügyében határozatot hoztak, mely szerint a szatmári közgazdasági szövetségek az UGIR útján fölterjesztést intéznek a külügyminiszterhez és felkérlik, hogy tekintettel a szatmári kereskedők Csehszlovákiával való élénk összeköttetésére, intervenáljon a kedvezményes román vizum visszadására érdekében, azaz engedélyezze a cseh kereskedők számára is a kedvezményes román vizumot. A közgazdasági szervezetek ezután kimondták, hogy a szervezet megteszi a kezdeményező lépéseket az iparosok és kisemberek állami támogatása érdekében egy népbank felállítására iránt.

— Katonai tisztlázadás Görögországban. Athénből jelentik: Görögországban a latonatisztek forrongásban törtek ki. A kázadás miatt számos letartóztatás történt. A parlament biztosította a kormányt szolidaritásáról.

— A nagykarolyi kereskedők külön erdélyi Sfatulú akarnak. Nagykarolyból jelentik, hogy a nagykarolyi Kereskedő Társulat, mely a Sfatul Negustoresctól különállón működik, nem hajlandó beolvadni a Sfatul Negustorescbe, míg a bukaresti Sfatul nem tudja kivívni a spekulatörvény eltörlését. A Kereskedő Társulat vezetősége azt a kijelentést tette, hogy elképzelése szerint az erdélyi kereskedelem érdekeit csak egy külön erdélyi Sfatul Negustoresc tudná megvédelmezni, mely a regáti Sfatullal kooperatív módon dolgozna.

— Elektrizálják a délerdélyi vármegyéket. Nagyszébenből jelentik: Két évvel ezelőtt Dahlev mérnök, a nagyszébeni villamosművek igazgatója hatalmas tervezetet dolgozott ki Erdély déli vármegyéinek villamos világitással való ellátásáról. Az érdekelte városok és községek előjáróságai által jóváhagyott tervezetet, amelynek megvalósítására 300 millió lejt szavaztak meg, elküldötték a közmunkaügyi minisztériumhoz, amely azonban mai napig sem hagyta jóvá. De ha felsőbb helyen engedélyeznék is, a terv megvalósítása ma legalább kétszeresére kerülne a tavaly előtt előirányzott összegnek. Ezért most nagyobb akció indult meg a következő vidékek elektrizálására: Nagyszé bentől Szászmedgyesig, Nagykovácsóvármegye és Brassó vidéke. Az eredetnél sokkal kisebbül tervezetet a campinai villamosizem hajlandó volna megvalósítani és erre vonatkozó tervezetét most terjesztette Brassó városi tanácsa elé tanulmányozás végett.

— A kisanatant konferencia elhalasztásának okai. A „Neamul Romanesc”, Jorga lapja, írja, hogy a kisanatant konferenciájának elhalasztása azt a célt szolgálja, hogy előbb a francia-orosz viszony kialakulása tisztázódjék. A lap szerint diplomáciai körök azt hiszik, hogy a jelenlegi körülmények között a prágai konferencián könnyen nézeteltérések mutatkozhatnak az orosz kérdésben. Ennek elkerülésére, nehogy az oroszok ebben az esetben azt higgyék, hogy a kisanatant nem szolidáris Romániával, a román kormány inkább a konferencia elhalasztását kívánja.

— A gyakorlati kereskedelmi iskola évzáró vizsgálatai. A kolozsvári Kereskedelmi és Ipar-kamara által ez év februárjában megkezdett gyakorlati kereskedelmi iskola ma délután tartja meg írásbeli vizsgálatait. Julius 6-án a szóbeli vizsgálatok munkája kezdődött. A tanárok szakértő és kiváló munkája nagy sikerrel járt és az igazgatóság reméli, hogy a jövőben úgy a szülők, mint a főnökök, részéről nagyobb érdeklődés fog mutatkozni az iskola munkája iránt. A vizsgák az ipari szakiskolában (Malem-u. 6.) tartatnak meg.

— Halálozás. Müller Elek Szilágyosmlyó közgazdasági és társadalmi életének köztisztelőben álló tagja ötvenkilenc éves korában e hó 22-én kinos betegség után meghalt. Az elhunyt derék harcosa és bátor szószólója volt minden zsidó mozgalomnak és így halála a város zsidósága körében érthető mély részvételt keltett. Temetése a város teljes részvételével ment végbe.

— A nyomdászok János-ünnepéje e hó 29-én (vasárnap) délután 4 órakor veszi kezdetét a Dónát-ut 12. szám alatt levő Budai-féle nagy kerthelyiségben. A rendezőség minden lehetőséget elkövet, hogy a mulatni vágyóknak egy igazán kellemes estét szerezzen. Lesz dalárda, tombola, szépségverseny, szarpen tin, konfetti, stb. stb. Délután 4 órától autóbusszjárat a Piata Unirii-ről (Mátyás király-térről).

— A Kassa-oderbergi vasut államosítását sürgetik. Prágából jelentik: A prágai kamarai központ ismételten a Ksod államosítását sürgeti. Az államosítás ügyében rövidesen komoly akció indult meg, melynek eredményét a Kassa-oderbergi vasutársaság július elsejei budapesti közgyűlésén fogják publikálni.

— A Palesztinahivatal közleményei. A Palesztinahivatal június 11-ikére tervezett kirándulása elhalasztott. A Palesztinahivatal közli azokkal, akiket érdekel, hogy a júliusra tervezett kirándulás több résztvevő kérésére szeptemberig elmarad. Azok, akik a kiránduláson részt venni óhajtottak és e célból a Palesztinahivatalhoz pénzt deponáltak, a hivatalos órákon az összegeket tevéhetik. — A Rub-el-Nasra-i települők figyelmébe. Az Erdélyrészi Palesztinahivatal felhívja az összes még itt tartózkodó rub-el-nasrai telepese ket, hogy utleveleikről idejekorán gondoskodjanak, mert a legutolsó hajó, mellyel el kell indulniok Palesztinába, hogy a szerződés értelmében szeptember elsején ott lehessenek, augusztus 22-ikén hagyja el Konstancát. Azok tehát, akik augusztus 22-ikéig sem indulnak el, a szerződéstől elállottaknak fognak tekintetni. — A Központi Palesztina Bizottság első ülése. A folyó hó 16-án tartott Nagy Intéző Bizottsági gyűlés határozata értelmében megalakított Központi Palesztina Bizottság e hó 26-án tartotta első ülést. Az ügyvitel könnyítése céljából megválasztotta az elnökséget. Elnök dr. Weissbug Chaim, társelnök dr. Pollák Sándor és titkár Rosenfeld Sándor lett. A dési Palesztina Bizottság is bejelentette megalakulását, mely szerint elnök Dux Mór, ügyvezető Rosenzweig M. Jehuda, a bizottság tagjai Sternberg Sarolta, Farkas Dávid, Klein Albert. A Központi Palesztina Bizottság felhívja azokat a vidéken lakó, Palesztinába kivándorolni szándékozókat, akik a palesztinai helyzet iránt akarnak információkat nyerni, hogy kérdéseikkel a helyi Palesztina Bizottsághoz forduljanak, amelyet a Központi Palesztinahivatal állandóan a legújabb információkkal lát el. A Központi Palesztina Bizottság csak azon vidéki kivándorlók ügyével foglalkozik, akik először a helyi bizottságtól információt nyertek és a helyi bizottság hivatalosan átír ügyükben a Központi Palesztinahivatalhoz.

— Uj részvénytársaság Aradon. Az aradi Grundmann és Öri-féle vasgyár az Erdélyi Hitelbank r. t. részvételével részvénytársasággá alakult át, tízmillió alaptőkével. Az új gyár vezetősége e hó 24-én tartotta meg alakuló közgyűlését. Az igazgatóság elnökévé Adler Andort választották meg, míg a részvénytársaság üzleti ügyeinek vezetésével Grundmann Károly és Öri Zoltán mellett Fülöpp Bélát bízták meg.

— Az orosz vasutak deficitje. Moszkvai híradás szerint az orosz vasutak 1924. első felében 13 millió aranyrubel deficittel dolgoztak. A veszteségek különösen a személyforgalomból erednek.

— Két vármegyében egymillió lej kárt okozott a tavasi esőzés. Brassóból jelentik: A tavasi esőzések és áradások egyes vidékeken óriási kárt okoztak. Egy bizottság most írja össze az eső által okozott kár nagyságát. A bizottság még alig fogott a munkához és máris óriási összegű pusztításról tesz jelentést. A tavasi áradások csupán Brassó és Háromszék vármegyékben, a bizottság becslése szerint, több mint egymillió lej kárt okoztak.

— Milliárdos fizetésektelenségek Ausztriában. Bécsből jelentik: A Wilcherburger-féle bányagyár 44 milliárddal és a Grazer Handelsbank 11 milliárddal fizetésektelenséget jelentett.

— A Dunába ugrott egy tözsdebizománnyos. Budapestről jelentik: Weisz Vilmos budapesti tözsdebizománnyos másfélmilliárd koronával megszökött. Mint Fischamendből jelentik, megállapítást nyert, hogy a tözsdebizománnyos ott a Dunába ugrott.

— A népszövetségi ligák lyoni kongresszusa. Párisból jelentik: A népszövetségi egyesületek nemzetközi kongresszusán a kisebbségi bizottság meghallgatta az ukrainai és keletgalíciai panaszokat, amelyeket a lengyel delegátus igyekezett megcáfolni. Djuvara román delegátus annak a véleményének adott kifejezést, hogy a kongresszusnak nincs meg a kellő hatásköre ezeknek a kérdéseknek elintézésére. A bizottság azonban úgy döntött, hogy meghallgatja a kisebbségi panaszokat, amelyeket a keletgalíciai esetben tulzottnak talál.

— Orvosi hír. Dr. Reich Izidor Buziás-fürdői orvosi praxisát megkezdte Strada Avram Janou 20. szám alatt.

* Dr. Opreacu Mircea ezredes állatorvos, a milánói egyetem volt hallgatója az összes állatbetegségeket gyógyítja. Speciálista kutyabetegségeken. Rendel naponta d. u. 2—6-ig. Mikes Kelemen-u. 1. Telefon 22.

Kötött harisnya minden színben 25 lei

Flohr-harisnya minden színben 44 lei

NAGY HARISNYA-VÁSÁR

Muslin-harisnya divat-színben 58 lei

Cérna-muslin minden színben 90 lei

MÉLYEN LE-SZÁLLITOTT ÁRAKKAL

Selyemfátyol minden színben 125lei

BLATT

FÓTÉR 13

Divatkeztükben és kötöttárunkban óriási választék! A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

Kondor

Angorát

ÉTI

ARD

ES CUKOR

gyapju-ifestés

opan

KÖZGAZDASÁG

A vas, a kerámiai és a textilcikkék új vámtarifája

Resica újra emeli az árakat

(Bucuresti-Bukarest, június 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A pénzkrisis, az általános gazdasági pangás kivül úgy a kereskedői, mint az ipari köröket még mindig a vámtarifarevizio elintezetlen kérdése tartja a legnagyobb izgalomban. Csak pár nappal ezelőtt számoltunk be arról a hírről, hogy a bukaresti UGIR tárgyalásain a gyáriparosok képviselői küldöttségileg kérték a vámtarifarevizio életbeléptetését Bratiann Vintila pénzügyminisztertől és hogy a vegyiparosok egységes platform alapján óhajtják a vegyipari cikkek vámvizitóját tető alá hozni. Bratiann Vintila nem adott határozott választ arra nézve, hogy ősz előtt életbe fogják léptetni a vámtarifarevizitót, ami arra a kombinációra szolgáltat alapot, hogy a pénzügyminiszter engedett a vámtarifarevizitót ellenző körök nyomásának és egyelőre nem is szándékozik az új vámrendszert életbeléptetni.

Közeli álló helyről jövő bukaresti híradás szerint a pénzügyminiszter mégis engedett a gyáriparosok egy részének érveléseinek és mint hírlik, a vas, kerámiai és textilcikkékre vonatkozólag már a jövő hónap folyamán megjelenik a Monitorul Oficialban az új vámtarifát életbeléptető rendelet. A pénzügyminisztériumban e három csoportnak részletesen kidolgozott vámvizitójával teljesen elkészültek, úgy hogy semmiféle technikai akadály nincs többé annak, hogy az új vámrendszert életbeléptessék, ami pedig az elvi megfontolásokat illeti, — úgy látszik — azok a súlyos érvek, melyeket különösen az importkörök hoztak fel a vámvizitó ellen, elvesztették eredeti befolyásukat a pénzügyminiszter előtt. Az említett három csoportra, mint értesülünk, nem külön-külön és szukcesszive fogják az új vámtarifát bevezetni, hanem egyszerre és egyetemlegesen.

Mint nagyon érdekes jelenséget kell regisztrálnunk azt az értesülésünket, hogy a Resica

vasüzemek igazgatósága rövidesen újból fogja emelni árait, ami főleg azért bir bizonyos meglepő jelentőséggel, mert a gyáriparosok annak idején határozatilag kötelezték magukat arra, hogy az új vámtarifarevizitó bevezetése esetén nem fogják megdrágítani áruikat.

Jóllehet a Resica igazgatósága arra való hivatkozással emeli az árakat, hogy utóbbi időben a külföldi vegyitermékek és vasfélgártmányok, valamint a szénárak árai nagyban emelkedtek, ez az érvelés csak abban az esetben volna elfogadható, ha az áremelés kizárólag külföldi nyersanyagokból készült vastermékekre vonatkozna. Értesülésünk szerint Resica az összes gyártmányok árait emeli, miáltal dezavualja azt az ígéretet, melyet a gyáriparosok a vámtarifa bevezetése érdekében a pénzügyminiszter előtt tettek.

A magyarországi fa tranzitó kereskedelmet megbénítja az új vámtarifa. Budapestről jelentik: A magyarországi fakereskedők egyesülete memorandumban kérte fel a kormányt, hogy a július elsején életbeléptetendő új tarifákat változtassa meg, mert az új tarifa veszélyezteti a Romániából és máshonnan Magyarországra importált faárúk tranzitoforgalmát. Az új tarifa nem szab az exportra kedvezményes tarifát és ezzel eredményezi, hogy az importfát Magyarországon kell felhasználni, mert az új tarifák mellett a tranzitoforgalom versenyképtelen.

Életbeléptetik a svájci hitelezőkkel kötött egyezményt. Bukarestből jelentik: A romániai kereskedők svájci hitelezőinek képviselőivel történt megállapodás értelmében a bukaresti kereskedelmi kamara ártirt az Oficial de plati externe-hoz (külföldi fizetések hivatala), hogy állítson össze kimutatást a magánvállalatok által deponált részvényekről és értékpapirokról, amelyekre garanciákat lehet felvenni, egyuttal készítsen táblázatot

azokról a bankokról, amelyek garanciákat tudnak adni a román kereskedőknek. Ezeket az adatokat Bernbe küldi az Oficial de plati externe, amely megkezdte a vegyes bizottság működéséről szóló szabályzat kidolgozását is. A svájci adósságok tényleges kifizetése csak az egyezmény parlamenti ratifikálása után, tehát ősszel, az olasz adósságokéval egyidejűleg fog megkezdődni.

Megnyílt a nagyváradi asztalosiparosok butorcarnoka. Nagyváradról jelentik: A nagyváradi asztalosiparosok szövetkezete a tegnapi nap folyamán megnyitotta husz év óta tervezett butorcarnokát. A butorcarnokban kiállított butorok a nagyváradi asztalosipar nagy fejlettségéről tesznek bizonyosságot. A csarnokban a legelőkelőbb butortól a legszerényebb minden kategória képviselve van. Az árak a mai viszonyokhoz képest igen konveniábilisek.

Iparpártolási kedvezményt kaptak a június 26-án megjelent „Monitorul Oficial”-ban közzétett 136. számú minisztertanácsi határozat értelmében a következő erdélyi vállalatok: Kepes József és Geetzl Lipót „Azul” vegyészeti gyára és a „Confectio” kereskedelmi és ipari vállalat arad.

A mai valutapiac

A mai valutapiac szilárd tendenciával indult, amit a kínálat lanyhasága és a kereslet élénksége idézett elő. Az árak a tegnapihoz viszonyítva csaknem teljesen változatlanok maradtak s a következők voltak: Osztrák korona 293—303, magyar korona 340—350, cseh korona 696—705, svájci frank 42.20—42.30, francia frank 12.60—12.70, dollár 238—239, font sterling 10.40—10.45, olasz lira 10.40—10.50.

Valutapiac június 28-án:

Bukarest. Devizák: Páris 1270, Berlin —, London 1032, Newyork 238.50, Róma 1030, Zürich 42.25, Bécs 31.30, Prága 700, Budapest —, Varsó —.

Bukarest. Valuták: Napoleon 840.00, márká 58, leva 150, török lira 115, font sterling 10.10, francia frank 12.60, svájci frank 42.00, olasz lira 10.10, drachma 400.00, dinár 265, dollár 235.00, lengyel marka —, osztr. korona 35.00, magyar korona 30.00, cseh korona 680.

Zürich. Nyitás: Berlin 13475, Amsterdam 212, Newyork 563.25, London 2436.25, Páris 2977.50,

Rudolf Mosse S. A.

Kiadó, könyvkereskedő és hirdetési vállalat

Bucuresti:

Bulev. Academiei 4. Telef. 64-41.

Erdélyi Központ:

Cluj, Str. Reg. Maria 37. Tel. 413.

Hirdetési

Ügynökség

Elteged bármily hirdetés vagy közleményt a bel- és külföld összes lapjai számára. Saját képviseletek Európa és Amerika minden nagyobb városában. Elvállal plakátkiragasztást Bucurestiben és az ország minden városában. Fényreklámok Bucurestiben és Clujon. Színházi és mozi reklámok. Programkoncessziók. Művészi reklámtervezetek. Az **Anuarul Romániei — Romániai Cimtár** évkönyv szerkesztősége és kiadóhivatala. A legnagyobb, legteljesebb és legkomolyabb ily természetű kiadmány. A kereskedelmi cégek, ipari vállalatok, pénzügyi intézetek, mezőgazdasági cégek és földbirtokosok, iparosok, szabadfoglalkozásuak, ügyvédek, orvosok, mérnökök, építészek stb. címeit közli Nagyrománia valamennyi városából és községéből. Megjelenik 1925. elején. Ezen időpontig hirdetések, felvilágosításokat, címváltozásokat elfogad. A világ összes évkönyveinek képviselete. A legszélesebbkörű információk kaphatók:

Erdélyi központ: Cluj, Str. Regina Maria 37.

Milanó 2423
Belgrad 64
Bécs 79 1/2
A M
árfoiyamai
font sterling
dollár 826
4450, szoko
11980.

Cső
restben. B
ban számos
zavarokba és
vált közisme
tűnést a Za

* Likőr
lendülettel
likörgyár t
elannyira ny
spektiva elé
romániát és
termékével:
gyűlöletespár
szolgál enne
ramarosban,
üzemét.

A törv
legy
Magyar
Románi
a tovább
pesti

Tegnap
örvívó küzd
nagy klassz
össze. A kü
tesen 9:7
lődés előzte
végig nyílt
összevesapása
győzelmet.
szerepelt So
egyét és Te

A tegna
asott a tová
és nem vesz
lőban Magy
és Svédorszá
A magy
ülést tartot
tany óriási
futballkudar
játsszódrak l
közbeiktálás
végén Kis C
bejelentették
Bár mir
annak hire
körökben.

Rövid l
zelmet arat
ottani zsidó
brassói vad
tikai versen
sikfutas: 1
Schuster föl
leana 10:2
vetés: 1. Di
kiszvezető
gatott hely
tűzték ki.
II oszt. ba
600 m. egy
84 találta

A Vict
Értesülésün
sen a Hagg
Took, Dóci
gyeri, Dizi
lőcsei beteg
gálata miat
Mit ir
válogatott
Esti Lloy
szövetség e
közvár eljá
sulyozza, h
len kifejez
venciákat é
vezetőség in

akat tudnak az adatokat érne, amely ésséről szóló sságok tény- ramenti ra- désságokéval

talosiparo- jelentik: A e a tegnapi ta tervezett állított buto- fejlettségéről legelőkelőbb kategória kép- zhoz képest

kaptak a Oficial-ban határozati ér- tok: Kepes észeti gyára állalat arad.

o

ával indult, et élénksége viszonyiiva radtak s a 293-303, a 696-705, ank 12:50 - ing 1040 -

Beckin —, 1030, Zürich adapest —,

4000, marra terling 1010, 00, olasz lira ollár 285-00, magyar ko-

sterdam 212, ária 2977-50,

413.

Milánó 2423-50, Prága 1663-50, Budapest 68-50, Belgrád 642-50, Bukarest 240-00, Varsó —, Bécs 79⁵/₈.

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos árfolyamai. Dinár 900—960, lej 325—370, font sterling 363400—363900, lira 3520—3640, dollár 82600—84700, francia frank 4320—4450, szokol 2435—2510, osztr. korona 11595—11980.

Csődök és fizetésektelenségek Bukarestben. Bukarestből jelentik: A fővárosban újabban számos ismert kereskedőeg kerül fizetési zavarokba és többen csödbe is jutottak. Ma 5 bukás vált közismertté, melyek között a legnagyobb fel- tünést a Zamfirescu féle drogéria bukása keltette.

* Likörgyár Máramaroszigeten. Hatalmas lendülettel kezdte meg Máramaroszigeten a Nord Likörgyár tevékenységét és megalapozásában már elnagyira nyert stabilis helyzetet, hogy nagy perspektíva elé nézhet. Helyzeténél fogva egész Északromániát és Bukovinát képes ellátni a gyár kitünő termékeivel: a Nord-likörrel, mely tiszta gyümölcsipárlatból van készítve. Nagy előnyére szolgál ennek a tetterős vállalkozásnak, hogy Máramarosban, a gyümölcsök hazájában állította fel üzemét.

SPORT

A lórvívásban Magyarország legyőzte Spanyolországot

Magyarország mai ellenfele Olaszország. Románia visszalépett. Hollandia kiesett a további küzdelemből. Kis Gyula budapesti szövetségi kapitány lemondott

Tegnap kezdődtek meg Párisban az olimpiai lórvívó küzdelmek, melynek során Magyarország a nagy klasszist képviselő spanyolokkal kerültek szembe. A küzdelemből Magyarország került ki győztesen 9:7 arányban. Az összeesapást óriási érdeklődés előzte meg. A mérkőzés kimenetele mind- ségig nyílt volt és csak Posta nagyszerű utolsó keresztpása hozta meg Magyarország részére a győzelmet. A kilenc mérkőzésből a Kolozsvárt is szerepelt Schenker negyét, Posta háromat, Berty avet és Terstyánszki egyet nyertek.

A tegnapi nap küzdelmei alapján Hollandia kiesett a további küzdelemből. Románia visszalépett és nem vesz részt a versenyen. A második fordulóban Magyarország ellenfele Olaszország, Ausztria és Svédország lesz.

A magyar labdarúgó szövetség tegnap este ülést tartott, melyen Kis Gyula szövetségi kapitány óriási érdeklődés mellett ismertette a párisi labdarúgó okait. Beszéde alatt zajos jelenetek játszódnak le. A fájvédő képviselő tagok állandó szökevényiséggel zavarták a beszámolót, melynek végén Kis Gyula és az egész labdarúgó szövetség bejelentették lemondásukat.

Bár mindenki bizonyosra vette a lemondását, annak híre szenzációként hatott budapesti sport- körökben.

Rövid hírek. A brassói MTE 1:0 arányú győ- zelmét aratott barátságos mérkőzés keretében az itáliai zsidó csapat, az Ivria ellen. — Most folyik a brassói vadászhadtest három napra tervezett atlé- tika versenye. Az első nap eredménye: 100 m. sátró s. 1. Scarnaci szakaszvezető 12 mp. 2. Schuster főhadnagy 12.2 mp. Súlydobás: 1. Mede- leana 10.31 m. 2. Ilie Radu 9.61 m. Diszkosz- vetés: 1. Dimitriu 33.45 m. 2. Váry önkéntes sza- kaszvezető 31.18 m. — Temesvárott a tervezett válo- gató helyett Kinizsi—Unirea bajnoki mérkőzést tűztek ki. A főmérkőzés előtt a Kadima játszik II oszt. bajnokit a harmadik kerülettel. — A párisi 600 m. egyéni cüllövőversenyen Takáts (magyar) 84 találattal a 19-ik lett.

A Victoria felállítására a Haggibbor ellen. Értesülésünk szerint a Victoria holnapi mérkőzé- sében a Haggibbor ellen a következő kép áll fel: Tock, Dóci, Sütő, Fazekas, Pop Julian, Gal, Me- yeeri, Disinszki, Chitor, Cipeigan, Marusan. Pa- lóssai betegsége miatt, Molnár pedig katonai szol- gálatra miatt nem játszhatik.

Mit ír a temesvári sajtó az elmaradt válogatott mérkőzésről. A Temesvárt megjelenő „Esti Lloyd“ éles támadást intéz a kolozsvári szövetség ellen az elmaradt mérkőzés miatt. Ko- lozsvár eljárását sportszerűtlennek mondja és hang- sulyozza, hogy erre a lépésre Temesvár csak egyet- len kifejezéssel válaszolhat: „Levonni a konzek- venciákat és amíg Kolozsvár sportügyeit a mai szövetség intézi, nem lehet semmiféle sportérinke-

zést felvenni ezzel a kerülettel.“ Elmondja továbbá azt, hogy a legelemibb sportszokás szerint a le- kötött mérkőzéseket legalább 8 nappal előbb kell lemondani. Ezt elvárták volna Kolozsvártól annál is inkább, mert a bukaresti központnak a bajnoki mérkőzések befejezésére vonatkozó rendelete, melyre a lemondásnál hivatkozik, két héttel ezelőtt már a kezében volt. Hasonlóan ír a „Temesvári Hir- lap“ is. Az „Esti Lloyd“ még tovább megy. Egy rövidke hírből azt is közli, illetve kérde, igaz-e, hogy a kolozsvári kerület az olimpiai alap tulajdo- nát képező 20.000 lejt a Délnémetországgal ját- szott válogatott mérkőzés deficitjének fedezésére fordította?

Megalakult a sportújságírók nemzetközi szövetsége. A párisi olimpiai játékokat felhasz- nálták a sportújságírók arra, hogy megalakítsák nemzetközi szervezetüket. Az alapszabályokat már elkészítették, az alakuló közgyűlést pedig július 5-én tartják meg. A csatlakozott államok között van Románia és Magyarország is.

Az olimpiád mérlege. A Francia Olimpiai bizottság — mely a VIII. olimpiád rendezője — most tette közzé hivatalos kimutatását az olimpiai játékok eddigi pénzügyi mérlegéről. Ez a követ- kező (frankban):

	Előirányzott maximum	bevétel minimum	Tényle- ges bev.
Téli sportok	677.000	265.000	101.880
Rugby	2.895.000	1.850.000	366.473
Futball	2.880.000	1.545.000	1.798.085
Összesen:	6.452.000	3.760.000	2.273.085

Amint látjuk, a futballversenyek némileg helyre- billentették a mérleget. Igaz, hogy a Bizottság jó előre — sz esetleges ráfizetés ellen — biztosítást kötött és így nem az ő, hanem a biztosító feje fáj.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Huncut a lány. (Operettbemutató a koloz- vári Magyar Színházban.) Ha a közönség egyszer lemondana arról, hogy a pénzéért minden körülmények között szórakozzék, a színházak aligha tű- nének másorra olyan operetteket, amelyek nemzet- közi librettógyárakból kerülnek exportra és meg- érdemlik a tökéletes bukást. Mert kár, hogy a színészek olyan gyenge darabokra fecsérlék tudá- sukat és igyekezéseiket, mint például Grünwald és Stein legújabb bécsi gyártmánya, melyhez Stolz Róbert írt néhány sikerült és több sikerületlen zenészámot. A darabot csakis a szereplők: Neményi Lili, Tolnay Andor, Somogyi Emmi, Bányász Pista, Berkó József, László Leó és Mihályffy László mentették meg és Török Emil, aki ügyesen diri- gálta a kiegészítésre szoruló zenekart. Nagyon jó volt a rendezés, különösen a második felvonásbeli lidéretánc. A jó előadást nem egészen telt ház nézte végig. (d. e.)

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA
Vasárnap d. u.: Dolovai nábob leánya. (Tolnay Andor- ral. Mérsékelt helyárrakkal. Sorozatszám 449.)
Vasárnap este: Huncut a lány. (Sorozatszám 450)
Hétfő: Huncut a lány. (Sorozatszám 451)
Kedd: Tosca. (Lévay Ilonka és Virág Lajos vendég- játékaival. Sorozatszám 452)

MOZGÓK MŰSORA
Select-Mozgó: Vasárnap, június 29. Zigotto születésnapja. Nagy diszünnp. Zigotto sofőr. Zi- gotto és a medvék. Zigotto tengeri fürdőn. Műso- ron kívül: Chaplin gépész.

Hétfő, június 30. Serpolette. Szentimentális dráma 5 felvonásban, Biró Lajos regénye után. Fő- szerepben Olga Lewinsky és Várkonyi Mihály.

Uránia-Mozgó: június 29. A kritikus kor- ban. Szenzációs érdekesítő dráma 6 felvonásban. Főszerepben P. Menicheli és Livio Pavanelli
Hétfő, június 30. A féktelenség. Szentimentá- lis dráma 5 felvonásban. Főszerepben Francesca Bertini.

Apolló-Mozgó: június 29. Sámson és a vadállatok harca. Szenzációs kalandor dráma 5 felvonásban. Főszerepben Luciano Albertini.

Első Erdélyrészi Ékszerárnyagár
Cluj, Calea Regale Ferdinand 19. szám
Telefon Internában 2-13 ★ Sürgönyca Juvaszo, Cluj
Ékszerárnyagártás, nagykereskedés
Fogózzati arany ★ Arany, ezüst és
és forrasztó " platinabeváltás!
Kienzie és Schwarzwaldi órákban, valamint kinézeti
tárgyakban nagy lemekat.
Csak vízontofárusítóknak!

Házlebontás

miatt

SZABÓ JENŐ

selyem- és szövetáru- háza Cluj, Calea .egele Ferdinand 5. sz alatt a következő árakban

elárusítást

rendez:

- 1 mtr. karton , 26
- 1 „ mosó de- 39
- lén, ruhára .
- 1 mtr. zefir, férfi 42
- ingre . . . . .
- 1 mt. fehérnemű 37
- vászon . . . . .
- 1 mt. sima crepp 39
- 1 méter kockás 65
- crepp száda .
- 1 mtr. 100 cm. 98
- széles epong
- 1 mtr. grenadin 73
- különböző min- tában . . . . .
- 1 mt. csikos és 65
- kockás szövet
- 1 m. tiszta gyap- 250
- ju csikos szövet

Selymekben, szövetekben és grenadinokban nagy választék!

Telefon **479** Telefon

APRÓHIRDETÉSEK

Fizetési módokról egy szó 3.—, vastag betűvel 6.— lej. Leg-
nagyobb apróhirdetés 30 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény.

Perfekt gyors- és gép-
írónt keresünk azonnali
belépésre. Ajánlatok az
Uj Kelet kiadóhivatalába
nyújtandók be.

HUNWALD

ÜVEGSISZOLDA
és tükörgyár. Tábla-
üveg raktár és üve-
gezési vállalat. Hibás
tükörök újrafoncsoro-
zása.

Azonnali belépésre per-
centuális javadalmazásra
keresünk szakképzett gé-
pészt cséplési időnyre.
Bognár és Szántó, Erdélyi
Ker. r.-t. Kolozsvár, Calea
Regele Ferdinand 70. 7411

Fiatalember zsidó esa-
ládnál kosztot, lakást kap-
hat. Egyetem-utca 5.,
ajtó 3. 7367

Jó családból való zsidó
fiu tanulnak felvétetik.
Hirsch és Czodik bör-
zét. 7420

Keresünk sürgős belé-
pésre könyvelési teendők-
ben jártas magyar-német
gép- és gyorsíró vagy
gyomirtó Molnár és
Pinter művelő, Cluj.

Tanulónak jó házból
való fiu, izraelita vallásu,
festék- és fűszerüzletbe
azonnal felvétetik. Erte-
kezni Kalmár Áruforgalmi
Rt., Cal. Regina Maria 42.
Ugyanott eladó egy jó kar-
ban levő jég szekrény. 7421

Eladó 800 m. cséplő,
2 1/2 HP. gőzkazán, teljes
felszereléssel, jutányos ár-
ban, Béla Julius, Blaj.

Orth. kóser vendéglő-
met Szováta iürdőn meg-
nyitottam. Grünfeld ven-
déglős, Oradea-Mare. 7415

Kóser házikoszt kap-
ható özv. Szilágyinénál,
Farkas-u. 12.

Bérbe vagy elzámo-
lásra átadunk fűszerüzlet-
tet bodegával, dohány-
tőzsdével, esetleg egészen
eladó. „Biztos megélhetés”
jellegre Mosse hirdető iro-
dába, Cluj, Deák Ferenc-
utca 37.

Virágai

szebben virita-
nak, ha a Hary-
féle Floranóvény
tápsó oldattal ön-
tözi. — Kapható
minden gyógy-
szertár és droge-
riában. Egy esó-
mag 10 adag) ára
kimerítő utasi-
tással 18 lej.
Egyedüli készi-
tője Hary Sán-
dor gyógyszer-
rész Cămpeni
(Topán-
falva)

A nyári divat

legszebb anyagjai, eredeti
sweizi grenadinok, nyersselymek, fouiár-
dok izléses váasztékban

Grünwald és Steiner

női divatkülönlegességek áruháza
Cluj, Piața Unirii No. 12.

Modern üvegesiszolda és tükörgyár

PÉCHY ÉS TÁRSA

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD),
STR. SAGUNA (KAPUCINUS-U.) 20

Készíti a legszebb tüköröket és butor-
üvegeket minden Ujrafoncsorozás
méretben és Ujrafoncsorozás
mennyiségben! Kérjen árajánlatot

Akolozsvári

CZELL

sörfőződe
világos

„URSUS”

söre

a közönség
legkedveltebb itala

Szükségem van

azonnal megkezdhető successive szállításra
5—6000 drb 25—50 literes üvegbalonnhoz

kosárra,

fedéllel, hámozatlan fűzfavesszőből. Ajánlatok
Östreicher Tóbiás, Sătmăre, címre

Önmaga ellen véi, Nagy és Szilágyi

nál festeti és tisztítja ruháját. Cluj, gyár Strada
Barifiu (volt Malom-utca) 4. Felvételi helyek: Kos-
suth Lajos-utca 36. és Galamb-utca 23. szám alatt

Használjunk kizárólag

PLANTOL

כשר

legjobb növényzsír, mert ez
tisztia, egészséges és kiadós!
Főtisztelő Fuchs Benjámín nagyváradi
16. évi felügyelete alatt készült, szigorúan
ortodox rituális előírás szerint.

Képviselet: NIENZ VILMOS Cluj

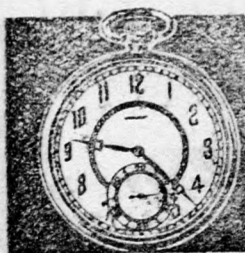
Hirdessen az Uj Keletben!

NAGYBAN gyermekjátékokat, kötött- KICSIBEN

és díszműárukat legjobban
Eisenstädter Fülöp és Társa cégnél vásárol Cluj,

Strada Regina Maria 13.

Gyermekkoscsik és kofferáruk teljes kiárusítása

Longines
7 GRANDS PRIX
Legpontosabb óra

Villamos főzőrud

fűtőbetét nélkül. Német szá-
badalom. Javítást soha nem
igényel. — Minden világítási
konnektorhoz bekapcsolható. A legkevesebb áramot fogyasztja. 1 liter vizet 3—4 perc alatt felforról
bármely edényben. Háztartások, orvosok, fogtechnikások, fodrászok, gyógyintézetek, aggregények ré-
szére szájbllítéshez, kéz- és fejmosáshoz nélkülözhetetlen. Darab ára 280 lei. Gyári képviselet.

Fallos & Markó okl. gépészmérnököknél Cluj, Str. N. Iorga (Jókai-u.) 7.

Telefon 650. Viszonteladónak engedmény. 20 lei posta- és csomagolási díj ellenében utánvétellel megküldjük

DR COZMUTZA

szanatoriuma

Cluj-Kolozsvár Fellegvár

Belgyógyászati és könnyű idegbetegtek részére,
különös tekintettel a légzőszervek megbetege-
déseire. — A szanatorium a Fellegvár tete-
jén fekszik, gyönyörű kilátással a gyalui ha-
vasokra. Modern berendezés, diatetikus cura.

virágkötözőnőt

keresnek aki önállóan is tud dolgozni,

Szabadkára. (Subotice Jugoslávia) A tulajdonos
szabad lakást és ellátást is ad. Ajánlatokat a bizo-
nyítvány másolatokkal és fizetési igényvel meg-
jelölve szíveségből továbbít:

Balogh Lipót főmérnök. Timișoara.
Dózsa-u. 3

CENTRAL

כשר ETTEREM כשר

București, Str. Carol 14, főpostával szemben
! Izletes ebéd és vacsora. Kitűnő
konyha. A legolcsóbb árak.

Csodahatású gyógyfürdő!

Erdélyi Pöstyén

Bizsa (Büdöspataka) (Szolnokdoboka - m.)
Biztos gyógyítás csusz, rheuma, köszvény ellen.
Vasuti megálló, szállodák, étterem (ritualis). A
telepen állandó orvosi felügyelet

MEGÉRKEZTEK

a pehely-nyulször-
könnyű kalapok

DRBJA LEI 120.—

Weisz Siegfried kalap- és uridivatáru-
házába Cluj, Calea Reg. Ferdinand 6.